

Felvidéki Híradó.

KÖZMŰVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, IPAR-, KERESKEDELMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

Előfizetési árak:	
Egész évre	4 frt
Fél évre	2 „
Negyed évre	1 „

Felolvasó szerkesztő:	Főmunkatárs:
Fehér János.	Révész Lajos.
Kiadóhivatal: a turóc-szt.-mártoni „Magyar Nyomda”.	
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalra címzve Turóc-Szt.-Mártonba küldendők.	

Magánhirdetéseket legutóbbabbban, árszabály szerint Hivatalos hirdetések díja: 100 szög 2 frt, ezenül minden megkezdett szál szónál 50 kral több.
Lapunk számára hirdetéseket elfogad a „Hentes Igazság” és a „Magyar Értel.” hírlapok iratára Budapest, Országos utca 1. szám.

Fürdőink.

A nyár elérkezével az ország polgárainak egy része fürdőzni megy. Szerencsére hazánk azon országok közé tartozik, melyek sem fürdőkben, sem kellemes vidékekben nem szűkölködnek. Fürdőinkben és kellemes vidékekben való gazdagságunkra valóban ráillik az a francia mondás, hogy »Embarras de richesse». Nem kell tehát azon törni a fejünket, hogy hogy, melyik külföldi fürdőbe menjünk; van nekünk elég fürdőnk és üdülő helyünk, a melyek egészségese embernek nyári mulató helyül, a betegeknek pedig gyógyulási helyül szolgálhatnak.

De Magyarország nem csak a fürdőnk és üdülő helyek tekintetében gazdag, hanem az ezekhez megkívántató anyagiakban is. Ugyanis hazánkban a lakosság arányához képest sok azoknak a száma, a kik kellemes anyagi viszonyok közt élve, fürdőzni és felüdülni elmehetnek. A fürdők statisztikai kimutatásai évről-évre nagyobb látogatottságról tanúskodnak. S ez egészen helyén lévő dolog, csak az a kár, hogy a fürdőző magyar közönségnek jó része nem akarja a magyar fürdőkben gyógyulását és üdülését feltalálni. Több bizalmat helyez a külföldiekbe s így drága pénzt külföldön költi el. Pedig itthon ugyan azt a kényelmet, szórakozást, üdülést és gyógyulást lehetné föl, mint a külföldön. És ha valamennyien felfognánk a magunk érdekét, egy biztosítva volna az elhanyagolt fürdők fellendülése és jó kárba helyezése, s ezzel kapcsolatosan a fürdők bérleti mérsékeltbb árakat szabhatnának mindenre.

Sajnos azonban, hogy erre vajmi kevesen gondolnak. Több dicsőség, több hírnév környezi azt az embert, — így gondolkoznak sokan — aki a hazában szerzett pénzt külföldön fecsérelti el; jobban esik neki minden, ha elmondhatja odahaza ismerőseinek, hogy »Külföldön Meránban, Schweizban stb. nyaralt.

Nagyon természetes dolog, hogy hazánk gyöngyei ily mostoha elbánás mellett nem emelkedhetnek oly mértékben, hogy a külföldiekkel versenyezhessenek. Mindamellett öröm-

mel kell constatalnunk, hogy a hazafias fel-fogás egyre nagyobb tért hódít és ehhez képest fürdőink versenyképessége is emelkedik. Sőt mi több, fürdőinket a külföldiek is tömegesen keresik fel, a mi az illető vidék földrajzi fekvésének és kellemes éghajlatának köszönhető. Csakugyan, ha sorra vehetnők hazánk összes fürdő helyeit, a hegyek közt levőket úgy, mint az alföldieket, és azokat a külföldiekkel összehasonlítanók, az eredmény reánk nézve teljesen megnyugtató lenne.

Ezen kívül hazánk nevezetesebb fürdői igen szép történelmi múlttal is dicsekedhetnek. Egyik azért vált nevezetessé, mert régi keletű, és már néhány századdal ezelőtt is nagy látogatottságnak örvendett; másikat pedig az ajánlja főképpen, hogy vidéke csupa festői tájakat tár a szemlélő elé.

Fürdőink között — a historiai multat tekintve — alig van nevezetesebb Stubbyfürdőnél. Századok előtt királyok keresték fel s hatalmas főuraik valóságos harcban állottak egymással a fürdő bírásaért. Ma is áll még az ugynevezett »kőház», mely sokat beszélhetne a régi időköl; áll továbbá a fürdő tözsomszédságában az a ház is, a hol a Wes-selényi-féle összeesküvés szálat fonódtak.

Különbön Stubbyfürdő azért is nevezetes, mert hazánkban ez a legmagasabban (518 méternyire a tenger színe felett) fekvő hévívízű fürdője. Forrása magas hőmérsékletűknél fogva nagy szerepet játszanak a gyógyvizek sorában. Környékében város pedig a legutóbbi években nagy áldozatok árán igen jó kárba helyezte a fürdőt. Új vendégházadja, új fürdői, nagyon szép parkja, első rangú fürdővé teszlik, melynek szépségét és értékét a közvetlen közelben levő óriási fenyes erdők nagyban növelik.

A fürdők használatának rohamos terjedése kétségtelenül a természettudományok haladásának köszönhető. A régiek cífránál cifrabbb összetetteld életelixirjeit és szeszűr diætetikus gyógylétszódók váltották fel, azaz: beköszöntött a fürdőzés korszaka. Ma már nem csupán az elvesztett egészség helyreállításának vágya tölti

meg a fürdőket, hanem a meglévőnek megtartása is. Hajdan csak a vagyonos urak osztály ment fürdőzni, ma a szellemi töké kamattjából élő osztály s a csupán keze munkájá-után élő kisebb iparos is fürdőzik, sőt itt-ott már a pórnép is kezdi a gyógymódot használni.

Egyesek és társulatok, valamint maga az állam is azon fáradozik, hogy fürdőink minél kényelmesebben megközelíthetők legyenek. A fürdő-bizottságok pedig mindenütt buzgón fáradoznak a fürdő széptétele körül, gondoskodnak a sétaterék befásításáról, a kirándulások nevezetesebb útjainak ápolásáról és jó karban tartásáról.

Hazánk fürdői tehát újabb időben kezdnek fellendülni, és lépést tartanak Magyarország kulturális fejlődésével.

De fürdőink s egyéb gyógy- és nyaraló-helyeink nemcsak közegészségi s kulturális fontos tényezőkként szerepelnek, hanem fölülte fontosak nemzetgazdasági szempontból is. Milliókra rúgnak azon összegek, a mikbe ma nap hazánk lakóinak egy nyári fürdőzése s nyaralása kerül s nem nagy nemzetgazdasági tudomány kell annak felismeréséhez, hogy mily jó volna az hazánkra, fürdőink tulajdonosaira, a fürdők környékeinek lakóira, iparosaira, ha sikerülne nemcsak ezen milliók nagy részét itthon tartanunk, hanem még a külföld fürdőzőinek egy részét is ide vonzanunk, hogy legálabb azt pótoljuk ki idegen pénzzel, a mi olyanok visznek ki, a kikre nézve a külföldön való fürdőzés elkerülhetetlen.

Mily szép volna, ha a millenium elérkez-tével már annyira volnánk, hogy honfiaink és honleányaink valamennyien nem külföldi cikkek és fürdőkért, hanem a hazai dolgok és intézményekért lelkesednének.

Egészségügyi intézkedések.

Azt tartjuk és bizonyára velünk együtt még mások is azt tartják, hogy a népek műveltségére ab-ból lehet legjellemzőbben itelni, hogy az egészségi viszonyok milyen labban állanak. Sajnos, hogy ezen tapasztalati igazság a mi anyari kalászkokban bővelkedő hazánkra nem egészen áll, mert bar a művel-

TÁRCA.

Turóc kirándulások.

— A »Felvidéki Híradó» számára írja Boldis Ignác. —

II.

Május hóban már hosszabb sétákra is vállalkozhatunk, kivált ha az időjárás oly meleg és száraz, mint ez évben. Az *Osizkovo*, *Krásznó* és *Szkodovo* nevű erdei rétek igen kellemes kiránduló helyek, nem csak érdekes flórájuk, hanem szép kilátás miatt is. Keressük fel mindenek előtt az *Osizkovi réteket*. A *Sztrányai* májális-térölt egy kissé meredek, de aranyas erdei úton mintegy félórai gyaloglás után érhetjük el ezen, a Mala völgytől a záthureszi határ felé hosszan elhúzóódó nyajas, napos réteket. Osizkovo felett közvetlenül a kúpalakú, lúcfenyővel sűrűn benőtt *Kaluzsna* (1242 m.) csúcs emelkedik, mely egyúttal előlege a *Sztracsnoí* szorosnál kezdődő *Kis Fátra* hegyláncolat legmagasabb csúcsának, az 1484 m. magas *Velká Lukánák*. Ha az osizkovi csúszhaztól Turóc-Szt.-Márton felé tekintünk, különösen dél után, a midőn a lealadó nap megvilágítja a várost s a megye keleti részén húzóódó *Nagy Fátra* hegyláncot: valóban igen szép kilátásban gyönyörködhetünk. A *Sztrányai-erdt* által a látóhatár két részre oszlik; a déli részén látszik Szt.-Márton városa, északi részén pedig Prékopa, Szucsany s a Sztracsnoí szoros felé iparkodó Vág. Előttünk fekszik a *Tisztá* hegység kezdve egésze a *Kralovani szorosig* a *Nagy Fátra* láncolat, még pedig a legelőnyösebb világtájak. Ki ne gyönyörködött volna a *Tisztá* hegy óriási, fehér sziklaiban, midőn a búcsúzó nap sugaraitól megárynyozva valóban a turóc medence egyik főkésségét

képezik? Utána következnek a hosszú gerincű *Nagy Krásznó*, a Nagy Fátra hegyláncolatnak legmagasabb csúcsa (1572 m.) melyben egyúttal *Turóc*, *Zólyom* és *Liptómező*ének határa érintkezik; odább látható a *Ploszki*, majd a *Borisov* havas, az érdekes alakú *Liszce*, és a *Klak*, melynek előfoka gyanant tekinthető a *Szklabinai várhegy*. Éjszakkor a látóhatár a *Kralovani* és *Sztracsnoí* szoros között húzóódó *Kis Fátra* három hatalmas csúcsa zárja el ú. m. a *Kis Krieván*, *Konostá* és *Szumec* (a mint a nép nevezi) vagy más néven (a katonai térkép szerint) *Fátra Krieván*, *Krieván* és *Heb*. Itt mind ezekhez meg hozzávesszük a hátterben látható *Chos havast* (Árva- és Liptómezője határan), valamint azt is, hogy az erősebb szeműek a *Magas Fátra* fehérítő tömegének egy kis részét is észrevehetik: előttük áll az egész gyönyörű kép, melyet már annyiszor láttam, s melynek szemlélésével rehog sem tudok eltelni. És mindenik hegy mas-mas alakúlat, mindenik mas mas értelmeket kelt a szemlélőben. A széles völgy, komoly, férfias *Tisztá*, hatalmas sziklaival, a föntség, a méltóság érzetét kelti fel bennünk, a nyajas Klak pedig, az ő ude s fenyesekkel körített havasi rétejeivel olyan, mint egy mosolygó szép asszony. E hegyek szemlésekor eszembe jut a bolcs Salamonnak egy két hasonlata, a midőn ugyanis egy helyen a komoly férfiúról azt mondja, hogy tekintete mint a Libanusé, az asszonyi szépség leírásában pedig így szól: »a te fejed hasonló Carmel hez». Mindezekert az *Osizkovi* mindenkinek figyelmébe ajánlhatom, annál is inkább, mert másfélórai kényelmes gyaloglás után könnyű szerrel elérhető.

De ne feledkezzünk meg botanikai tanulmányaink folytatásáról, mert hisz voltaképeni célja és szerény soroknak az, hogy Turóc-Szt.-Márton vidékének flóráját egyes jellemző szemelvényekben (nem szakértőknek,

hanem természetkedvelőknek) bemutatassuk*). De kellemesebb, üdítőbb is a séta, vagy kirándulás, ha az erdőben s a réteken boldogvagy, nem figyelmet szentelünk a természet eme egyszerű gyermekének. Hiszen a botanika, e »*Scientia amabilis*» valódi isteni áldás életünknek; midőn a hivatászerű munkában erőkünk lankad vagy gond borítja kedélyünket, midőn szeretetlenség zavard lelkünk nyugalmát: fölvidít, üdülést nyújt igazó tárgyai szemléletében, vizsgálásában; felelteti nyugtáinkat; az élet tavasz- és nyarának örömeit szaporítja, és az élet őszhajak jelzete alkonyan is megőrizi a kedély frissességét, derűlettségét, hogy legbajosabb alkotta-saiban örvendve bámuljuk és dicsőítsük a teremtet.

E szép sorokat szötte be tudós főpáncuk, Haynald, Parlatoro Fülöpnek, a híres florencai botanikusnak élet-rájába, kinek szakértő vezetése mellett ismerte meg Oszorszag flóráját, jarta be az Appenninek, Szicília és Savoyát; nyilvánvilágukba tetemte banatos keszerv hontalansága nehéz óraiban. S bar nem tartozik a jelen sorok keretébe, de reményem, hogy a »Turóc kirándulások» olvasói megbecsülnék nekem azon kitérészt, ha felemeltem, hogy Kossuth Lajos apánk is nagy kedvelője volt a botanikának, s hogy ő is, mint a font

*) Nem tartom tanácsosnak az összes — Krásznó, Szkodová- és Osizkovo felé tett májusi sétáink alkalmával — látható növények elorsólasát, így is attól felek, hogy a jelen cikk keretébe felvett idegen hangzású nevek elriasztják a sorok szives olvasóit. Az itt felelített növényeken kívül egy májusi séta alkalmával a következők is találhatók: *Viola silvestris* és *lirta*, *Ajuga reptans* és *genevensis*, *Symphitum tuberosum* és *officinale*, *Vaccinium myrtillus*, *Galium verum*, *Stellaria holostea*, *graminea* és *memorum*, *Alchemilla vulgaris*, *Valeriana dioica* és *triperis*, *Thalictrum aquilegifolium*, *Ranunculus cassubicus*, *auricomus*, *bulbosus* és *acris*, *Dentaria bulbifera*, *Pyrola uniflora*, *rotundifolia* és *minor*, *Euphorbia amygdaloides*, stb. stb.

Lapszemle.

ségnek — saját életünk' szerint — megfelelő fokára jutottunk volna, mégis a közegészség tekintetében igen kezdetlegesen vagyunk.

Természetesen itt is, mint mindenütt, a városok járnak elő a példával. A falvak egész lelkesedéseket, pénzüket, vagyonukat a városokba hordják, bevezetik, dédelgetik azokat és csak egyet visznek onnan haza magukkal: a betegségeket.

Be van bizonyítva, hogy a városok a tulajdonképeni telepei és melegágyai minden veszedelmes betegségnek. A por, a bűz állandó a városokban. A tisztaságot csak hírből ismerik, aldásairól csak könyvek-ből olvasnak. Törmelekekből építkeznek s így nem csodálhatni, ha a lakásban meg az ember, hanem a lakások rendszerint zsufolva vannak és vasidézettel, csodagyomorral kellene bírniok az embereknek, hogy az ilyen helyeken egészségesek maradjanak.

Azokban ezen tények dacára a hatóságok tehetetlenek. Ha a legesélyesebb övintézkedéseket fogantatják, szeretnék, hogy a saját lármázzon, mintha megmentették volna a világot az elsüllyedéstől, pedig csak kötelességüket teljesítették, miért elismerést sem várhatnak. Igazi közigazgatási komédia megy végbe az egészségügyi adminisztráció terén s nem csuda, ha a gyermekek ezrei a lassan, de biztos elpusztulásnak vannak kitéve, mintegy bizonyítékul annak, hogy a hatóságok vagy nem akarják, vagy nem tudják a közegészséget oly fokon tartani, a mint az kívánatos volna.

Annnyira süllyedtünk már, hogy a legrombolóbb ragadós betegségek állandókká lettek az ország némely vidékén és senkit sem hat meg a nemzet pusztulása, a magyarság állandó romlása.

Mem az oláhok, rácok, szerbek és tótok ellen kell ma már küzdeni, hanem a piszok, a szenny, a betegségek ellen kell állandó és irtó harcot folytatni, pénzzel, ésszel, emberi erővel és a mi fő, öntudatossággal.

De erre kevés az állam, gyengék a hatóságok s külvilágban minduntalan panaszokunk, hogy minden az állam veszi a kezébe. *Aljón elő már egyszer itt is a társadalom!* Egymással kezelt fogva, áldozatokkal hozva, mensük meg gyermekeinket, testvéreinket, polgártársainkat. Ne nézzük tétlenül a pusztulást!

Segítsünk a hatóságoknak s azon ügyeikzünk, hogy a hatósági intézkedések keresztülvitelét lehetővé tegyék. Az orvosi tudomány mai állapotában egyedül a *tisztaság* gátolja a ragályos betegségek továbbterjedését s ez a leghatalmasabb, legfélelmeesebb ellensége a betegségeknek és egyetlen barátja az egészségnek.

A hatóság pedig a legnagyobb vasérellyel, kegyelettel és kímélettel nem ismerő szigorúsággal szeressen érvényt intézkedéseinek. Ha mi is és a hatóság is megteszi kötelességét, semmitől sem félünk, de akármelyikünk erőlködik is, a másik nélkül csak kevésre mehet.

Még nincsen nagy baj, de a közeledő nyári hőség int az óvatosságra, a mindenképen kívánatos tisztaságra, mely tulajdonképp elégszükséglete, életeleme az embernek és kell, hogy rendes szokása is legyen.

említett tudós főpap, a természet ölen, füvészetű ástudiumokban kerestek enyhülést a közélet csalódásai által megsebzett lelkeknek. 1865-ben egy szép tavaszi napon Haynald, Perlatore társaságban, Turin vidékén botanika-zaigatott. A hirtelenül kitört vihar miatt egy útszéli kocsnába menekült, s mely nagy alatt a bűmlása, midőn ugyanazon csardába, vallan átvetett botanizáló dobozzal Kossuth Lajos lépett be. Az az útszéli csarda nem egyhamar fog latni oly kiváló társaságot, mint ez a három szellemóriás volt; ki a vihar elvonultával a nap emikére a csarda udvarán álló vén gyertyánfa kergébe vették nevík kezdőbetűt. Haynald pedig Ver-bőczyből e szavakat véste a kezdőbetűk fölé: »Patriam nemo exure potest«.

Sztránnyáról a kissé meredek, de kellemes árnyas úton felfelé indulva, legelőször is az *Európai kaponyák* (Asarum europaeum, L.) veszelek, sőtötözöl, fényes leveleit láthatjuk; szennyes ibolyaszínű, majdnem barnás virága már kora tavasszal jelenik meg s ezért bizvást megemlékezhettünk volna róla már első sétánk alkalmával. Erdőségeinkben, árnyas helyeken, cserjésekben, bokrok között igen gyakori. E növénynek gyökérért *Radix asari* név alatt hánnyató szernek használtak. Ugyancsak nagy mennyiségben találhatjuk a *Madár södiót* (Oxalis acetosella, L.) melynek fehér virágait, visszasan-szivalukú hármas levelekké áll, savanykás ízlésű leveleit mindenki ismeri. A Madár södi levelei az előtt az írek címerében is szerepeltek, s az írek pátronusának, szent Patriciusnak napján (márc. 17.) mindenki a kalapján viselte, annak emikére, hogy az írekek fentemlített védőnöke a növény leveleivel magyarázta meg a szent háromság titkát. E szerint a Madár södi az ú. n. *heraldikai növények* közé tartozik; ily heraldikai növények meg a *Róza* Angliában, *Opuntia* Mexikóban, a *Kávéfa* Costaricában, a *Lilium* Franciaországban, a *Cinchona* Peruban stb. Ugyancsak nagy mennyi-

A »Národnie Noviny« f. hó 22-én kelt száma a »Polgári házasság-ról vézeircikvezén, a következőket írja:

»Az reméltük, hogy ezen új divatu csodaszörny nálunk már el léssen temetve. De ismét kidugdossa szarvait s új küzdelem keletkezik miatta. Azért akarok felőle, az én meggyőződéseim szerint, egy néhány szót elmondani. Oly közel járnak a szónokok a polgári házasságról s az ellen való megokolásainál a dolog valódi állapotjához, hogy az ember szinte csodálkozik azon, hogy magát a főokot elő nem terjesztik.

Az én mély meggyőződéseim az, hogy a házasság mindenkor vallási, egyházi fel fogás volt s az is lesz. A hol nincs vallásosság, ott nincs házasság, a hol pedig meg van a hit, ott, nem hitnél fogva keletkezik a házasság fogalma.

Azért az én meggyőződéseim az, hogy a polgári házasság a vallási hitelveknek az állami érdekek s jogok közé nem tartozó keverése. Ezen felfogásomat azzal bizonyítom, hogy az úgynevezett természeti jog, vagy a mint nevezni szokták, az észjog, nem ismer házasságot; a mennyiben azonban az ország államok átvették ezen vallási institúció, azt csak a vallásból vették át, valamennyi vallási előírással.

Ezen álláspontból magyaráztatik egyedül a keresztény és zsidó vallásban a monogamia és monandria (egyneűség és egyfűréség); mert a szent írásban birja eredetét. Ezzel szemben a mohamedanizmus vallási hitelveinek alapján elismeri a polygamia (többneűtséget).

Fosszuk meg a házasságot vallási alapjától s abban az állapotban találjuk magunkat, a melyben az állatok vannak. Ott éppen úgy van megengedve a polygamia mint a polyandria. Azért valami nagyon neveléses az, ha a polgári házasságról küzdő többség liberalizmusról beszél a házasság kérdésében.

Ebben liberalizmus nincs, mert ezt csak a vallási előírás parancsolja, a mely nem ismer liberalizmust. Vagy pedig, ha nem akarjuk a vallási parancsolatokat tekintetbe venni, akkor a liberalizmus már más parancsol nekünk, és pedig azt, hogy nincs házasság, s a ki akarja, monogamiában vagy polygamiaiban fog elni, vagy pedig monoandriában vagy polyandriában. Ez az igazi liberalizmus. Persze, hivatkoznak más európai államokra, a melyekben a polgári házasság már be van vezetve.

De vajton arra vagyunk mi itt, hogy mint a majmok utánozzunk másokat, akik meggyőződésünk szerint rosszul cselekszenek? Hisz az apostolok ide jében egy marék keresztény volt még csak, de nem csabították el magukat azzal, hogy az egész világ teli van pogányokkal, tehát hogy ők is ezek példáját kövessék. A megismert igazságot védelmezni kell, ha mindjárt magad maradnál annak követésében.

Az éppen a mi általánosan érzett szerencsétlenségünk, hogy a mi másoknál látunk, mindjárt utánozni akarjuk őket abban, megfontolása nélkül annak, hogy hova fog az vezetni. Az a mi szeren-

csétlenségünk, hogy mindig és mindenütt a vallási érzelmet segítjük aláálni s a vallástalanságot az élethe vezetni. Ez azonban megboszolja magát. Ezek a szabaddóművesi, a vallásosságot irtó rendszer következményei.

Igy akartuk utánozni s utánozzuk a vallás ignorálásával a többi európai államokat a peres eljárásoknál való esküt illetőleg. Azon theoria alapján, hogy az eskü csak arra adott becsületszó, hogy az, a ki mellette Istenre hivatkozik, igazat mond, elvették az eskütől a vallási formát. A keresztény ember nem emeli fel három újat a háromszemélyű egy istenre, a zsidó nem tesz esküt vallásának szabványai szerint a szynagógában, a talmdra s fődött fövel, hanem mindegyik csak szívére teszi kezét. De hadd mondják meg a bírák s az ügyvédek, hogy hány eskűvel volna kevesebb, ha ez a vallási formák bertartásán alapulna.

A vallási érzellem kiirtásával megfosztjátok az államot fő alapjától s azt nem javítjátok meg illavakkal, amit vallással lehetne megjavítani. Azt mondják, hogy a közvélemény, hogy az ország többsége a polgári házasságról lelkesedik. Ismerjük ezen hamis, aláásot s erkölcsstelen közvéleményt. Engedjétek azonban szabadon szavazni az országban a polgári házasság s vallásos házasság fölött s látni fogjátok szörnyű vereségeket. A mi népünk nem akarja a vallástalanságot, de ti erőszakkal huzzátok ehhez, s jaj nektek, ha törekvéstek sikerül.

Mi hisszük, hogy a polgári házasság ismét megbukik a főrendiházban. Mert hisz látják, hogy óriási többség van ellene azon szükségstelen, sőt egyenesen káros újdonságnak, miért hagyának tehát magukat elriaszítani a kormány s annak megvesztegetettjei általános lármája s fenyegetései által.

Igy ír a »Národnie Noviny« s mi azt hisszük, hogy ehhez nem kell kommentár!...

Levelezés.

A következő levél közzétételére kértünk föl: 1884. év nyarán nőm, mivel 24 évi boldog házasságban élttem, hosszas szenvedés után meghalt, maradt tőle 3 kiskori leánygyermekem. Akkor virágzó üzletem lévén, újabb nőülésem elodázhatalan volt. Ugyancsak ez év őszén el is vettem egy, koromhoz illő özvegy nőt, kit jó hírű rokonai és ismerősei ajánltak. Azonban alig pár hó múlva új feleségem — először is kalompan után kapkodva — gyermekeimet és háztartásomat pedig sokalva, napról-napra »ithagylak-kal fenyegetett. Én, ki nőt soha sem szóval, sem tettel bántalmazni képes nem voltam, — sőt még akkor sem, mikor idős leányomot férjhezmenetel után halálos betegséget meglátogatni tölem megiltotta; derék vömet a házánál nem tűrte, ettől minden anyai segélyt megvont, vélem velem két ellenséggé kovácsolt, mindézt a házi béké érdekében, bár fájdalommal, de elűrtém.

Beteg leányom meghalt s így én rövid idő alatt két drága halottal sirattam, akiknek közei sirjait is csak loppal voltam kénytelen fölkeresni és hantjaikat apolni, mert jó nőm megtudva e kegyeletes cselekedé-

ségben találhatjuk mindenütt árnyas helyeken a mindenki által ismert *Majusi gyöngyvirágnak* egyik rokonát, a *Kétlevelű árnyvirágot* (Majanthemum bifolium, DC; vagy Convallaria bifolia, L.), melynek virágzó szárai két-, meddő szárai pedig csak egy leveleiek. Sajnos, hogy a pompás illatú *Majusi gyöngyvirág* (Convallaria majalis, L.) Turóc-Szt.-Márton határában egyáltalán nem található. De Zsónóvárja és Ruttká vidékén igen gyakori. Általában a növénycsalád (Smilacaceae), a melyhez a Kétlevelű árnyvirág tartozik, valamint a hozzá közel álló *Liliumfélék* (Liliaceae) családja is csak kevésbé van képviselve vidékünkön. Az árnyvirágok legközelebbi rokona a közkedvelőcsokor örvendő *Sparge* (Asparagus officinalis, L.), mely egyes vidékeken vadon is előfordul. De ime, végére értünk árnyas sétánkunk, mert itt terülnék el szemünk előtt a barátságos *Oszikóvíri rétek*, érdekes és változatos *Orchis földjükkal*.

Ez évben az első orchis-fajt, még pedig az *Agár kosbor* (Orchis morio, L.) aprilis hó 28-án találtam. Május 5-én a rétek már telet voltak Orchisokkal, még pedig az erdőőr háza alatt réteken a *Szeleslevelű kosbor* (Orchis latifolia, L.) és az *Agár kosbor* (Orchis morio, L.), az erdőőr házatól jobbra eső réteken pedig a *Bodza kosbor* (Orchis sambucina, L.) virult. Utóbbi faj majd sárga, majd piros színben (Orchis incarnata, Willd.) fordult elő. E három Orchis-faj a legelterjedtebb Turóc Szent-Márton vidékén; ritkábban található a *Foltos kosbor* (O. maculata, L.), a *Sápadt k.* (Orchis pallens, L.) és *Püles k.* (Orchis mascula, L.). Májushó 9-én egy-két későbbben (május végén) virágzó Orchidea leveleit találtam, ilyen a *Kétlevelű lapár* (Platanthera bifolia, Rich.), fehér virágának erős, de kellemes illata van, az erdei réteken (különösen Zathurcs, Ruttká, Podhragy határán) igen gyakori, továbbá a *Tojásdad levelű Lisztera* (Lisztera ovata, R. Br.), mely zöld színű és sajátságos alakú virágával néha még a torpenyevi övben is megtalálható. Június elején virdí az *Oszikóvíri rétek* első

részén a *Jóságú fehérbíres* (Gymnadenia odoratissima, Rich.) még pedig terebély és piros színben vegyesen.

Nem akarom e sorok szives olvasóit még több idegen hangzása s csak nagy fáradsággal megiegyeztető név elorsolásával untatni, mert tudom, hogy az itt felhozott kevés botanikai név is már meglehetősen szárazra tette előadásomat.

Ha az *Orchis morio* néven ismeretes, leggyakoribb kosbor fajt a földből gyígyelmessen kiassuk, láthatjuk, hogy a növény szára két gömbölyű, mogoró nagyságú gumóból indul ki. Minden Orchis-fajnak, sőt nagyobbbrést valamennyi kosbor-fele növénynek is jelen gumója van, csakhogy némely fajjalnak a gumók »újjasan hasogatóttak« (olyanok mint a kőzfű, kiterjesztett ujjakkal), ilyen például a fent említett *Orchis latifolia*; mások gumói pedig hosszúkkasak s végükön egy-két rövidebb bevágás van, mint p. Orchis sambucina. Az Orchis fajok meghatározásánál tehát a gumók alakja a legfontosabb ismerető jelek közé tartozik. De a gumóknak még más jelentőségük is van. Az összes gumós növények közül éppen az Orchisok gumóinak van a legnagyobb számú erjük. Különösen a nálunk is nagy mennyiségben található *O. morio* és *O. mascula* gumóiból készítek a híres *szádepet*. A gumókat még a növény virágzása ideje előtt kiassuk, forró vízbe mártva előlik a bennük lévő életerőt, majd szinereg fűzve megszáriják. A moszában összetört gumókat forró vízbe keverik, s kész a rendkívül egészséges és tápláló szádepetes, a mely tápláló és erősítő hatása miatt különösen kis gyermekeknek és mellbetegeknek ajánlatos. Nálunk az Orchisok gumóinak gyűjtése éppen nincs divatban, pedig nem egy szegény ember szép pénzt kereshetne évenként e gumók gyűjtésével. A minap a *turnári* és *szucsányi* réteken épen a szádepet legalkalmasabb fajnak, az *Orchis morio*nak sőt ezer meg ezer példányt láttam. Természetesen nem tanácsos a növény mindkét gumóját kiálni, mert ily módon egy-két év alatt az

temet, ilyen szavakkal illetet: »Csak járj a dögöidhez, ha kenyered nem lesz, azok majd adnak». Rövid néhány hó múlva azonban »jó nőm» csakugyan elhagyott, — gyermekeim s magam ismét magunkra maradtunk. Most már, ha a házassági törvény értelmében valópert indított, úgy annak a hitlen nőnek, ki egész életemet megrontotta, azt a jogot adom meg azzal, hogy rögtön tartási díjat követel tőlem — tán egész életére, s kis vagyonoskamat és gyermekeimet teszem ki ezáltal veszélynek és ha vallásomtól valóni nem akarok, úgy csakis ágytól, asztaltól választhat el a r. kath. egyház.

Szerény háziasszonyt kényszerít arra, hogy egy gondos háziasszonyt tartsak. Sikerült is egy áldott jó nőt házamból vállalni, ki már 8 év óta boldogítja családi életemet; mert ezen nő gyermekeimnek igazi édesanyja, házamnak hő őrje, nekem gondozóm. E nő engem egy kedves fügyermekkel ajándékozott meg. Azonban a lelki nyugalom — a fő — hiányzik. Mert ha soha senki szemérem nem lobbantja is, mégis állazon tudat, hogy mostani boldog háziületem nem egyéb, mint vadházaság, borzadály fogja el egész lényemet és undorral gondolok arra a jótalanságra, mely miatt az, ki életem alkonyát kedvéssé tette és az a kedves gyermek, kinek ereiben vérem foly, nevetem nem bírhatja.

Kérdem, nem-e úgy én, valamint szövegtim áldozatai vagyunk egy hitlen nő szépségeinek — és a jelenlegi házassági rendszernek???

Kérdem továbbá: r. kath. hitemet áldozom e föl azért, hogy szeretteimnek nevet adhassak, vagy pedig szeretteim, kiknek fő d. boldogságomat köszönhetem, egész életükre névtelen hagyjam? — Erre felelnek azok a jó főrendiek, kik a jelenlegi kormányunk által előterjesztett üdös polgári házassági törvényjavaslat ellen hájtóvádat szatoltak tartottak.

Kérdem végre: nem üdösebb lenne-e egy egyházunkra, valamint sorsomhoz hasonló sok ezerre nézve, ha ilyen kényszerült törvénylen életnek a polgári házasság által véget vetve, továbbra is vallásunk és egyházunk hívei maradtunk?

Szerény nézetem, sőt meggyőződéseim az, hogy ki az előterjesztett házassági törvényjavaslat ellen kikel, — legyen bár egyház vagy világi ember — az nemzetünk békéjét s üdös fejlődését gátolja, saját vallását az anyagi érdekeknek szubordinálja.

B. I.

H I R E I N K.

— A privige-znióvárjalai vasútvonal, turócmezei részének közigazgatási bejárása f. hó 18-án tartatott meg Stubnyafördön. A bizottság vezetője Lakatos Aladár miniszteri titkár volt. Képviselve voltak: a cs. és kir. közös hadügyminisztérium egy műszaki kapitány által, a m. állam vasutak igazgatósága, a földművelésügyi minisztérium, a miskolci üzletvezetőség, Turócmezei törvényhatóság és közigazgatásügyi bizottság, — előbbi Beniczky Kálmán alispán, utóbbi Bánky Gyula államéptészet hivatal-főnök személyében. Az érdekeltek nagy számban jelentek meg és nyilatkozataik alapján az összes kérdések, minők: a vonal iránya, az állomások helye és elrendezése stb. bizottságilag meg lettek oldva. A vasúti állomásokhoz vezető kőutakat tekintendően Turóc-vármegye két viselői azon igényt támasztották, hogy

egész Orchis-flórát ki lehetne irtani. Ugyanis könnyű felismerni, melyik a régi (tavalyi) és az új (idei) gumó. A régi gumóból nő a szár, s a szalæg-gyűjtők ezt assák ki; az új gumó csak a jövő évben fog szárat hajtani, egyúttal ebből fejlődik ki az újabb gumó is. A szalæg-gyűjtéssel különösen Görögországban, Turócországnak és Kis-Ázsiában foglalkoznak, s mitűn a mulommanok előtt különösen becsben állanak a kővér nő (bocsánat e prózai kifejezésért!), éppen ezért a török nők nagyon szeretik a szalépet, különösen hüsvével feleresztve, mint hathatós szert a soványág ellen.

Bár a mi Orchideáink a legzsebb, legérdekesebb vadon növő növényeink közé tartoznak, mindazonáltal alig hasonlíthatók össze a forró éghajlat kosbor-félé növényeivel. Az alkotó természet egy növényesaládnál sem lép fel oly költői, oly pazar fényvel, mint az Orchis-félék forró földövi csoportjainál, a melyek nagyobbrészt a tropicus erdők óriási törzseit mint előző növények díszítik. »Bizarr alakjuk, változatoságuk s csinoságuk, a színek elevegsége és fénye, a rajzok és foltok színrányaival oly elragadó, hogy még a vad hindú is a Vanda scriptát csodálja s nem szakítja le.« (Hazzlinsky). Némelyek inkább kisereteket, mint virágok; — egyik pillangóhoz, másik légyhez, harmadik színyvöghöz, negyedik kiterjesztett szárny galambhoz, ötödik papuschoz, hatodik madarférszekhez stb. hasonlít. A »Papuena« (Cypripedium calceolus, L. Frauen-schuh) nevezett Orchidea egy példányát pár évvel ezelőtt a Gageryi völgyben találtak. A forró földövön termő Vanilla aromátizet, mely szintén a kosbor-félékhez tartozik, jól ismerik helyeink is.

Legközelebbi alkalommal majd két nagyobb kirándulásunkkal (Sütői völgy és vizesés, s a podhrágyi Klák-hegy) számolunk be.

azok kizárólag a vasúti engedélyesek költségére építessenek ki és tartassanak fenn. Ehhez a bizottság hozzá nem járulhatván, a kérdés függőben hagyatott és eldöntése a közüti törvény határozványai értelmében annak idején tartandó helyszíni eljárás, melyhez a vármegye, a vasút, az érdekelte községek és ipari vállalatok meg fognak hivatalni. — fog végbemenni. Az engedélyesek képviseléseben Környei mérnök jelent meg. A tárgyalás befejeztével fényes lakoma volt, melyen Schleicher Emil, a furdó bérleje és vendéglőse kitűnő étel- és italokat szolgált fel.

— Nőegyleti közgyűlés. Liptó Szt-Miklósról írja levelezőnk: A helybeli izr. nőegylet a múlt héten tartá Kohn Józsefnek elnöklete alatt rendes évi közgyűlést. Az egylet múlt évi bevétele 800 frt 90 kr. volt, tiszta maradvány 52 frt 65 kr. Az egylet vagyona 1984 frt 49 kr., szaporodás az évbent majdnem 300 frt. A pénztárosnak megadták az felvenni és a választáshoz fogtak. Elnökké egyhangúlag Kohn Józsefnek választották meg; de nem ily simán ment át a lelkölő választás. Két párt állt egymással szemben. Az egyik a régi elnököt Spitz Jakabné akarta újra megválasztani, a másik dr. Mayer Ármíné körű csoportosult. A választás eredménye az volt, hogy dr. Mayer Ármíné 36 szavazata ellenében Spitz Jakabné lett 45 szavazattal elnöknek megválasztva. A választásny a régi maradt.

— Jótékonyellő előadás: A lipót-szent-miklósi áll. polg. iskola — mint lapunknak írják — május 19-én jótékonyellő előadást rendezett. Sorrendje a következő volt: 1. »Tornász induló Goll Jánosótl, énekelte az iskola vegyeskara. 2. »Az önféj leány. » Szimmi 3 felvonásban. 3. »Trois Marches Militaires» Zongorán négykézre előadták Dvorsky Irén és Halassa Gabriella. 4. »Nyári reggel« daljáték; írták Erney József és Poldini Ede, énekelte a leányok kara. Szerzők: Hírnökök, pacsirták, fűrjek, rigók, madarak, kalások, buzavirágok, méhek. 5. »Laura és Juliska« vigjáték 2 felvonásban. 6. »Magyar népdalok« Hoós Jánosótl, énekelte az iskola vegyeskara. A sorrend minden pontját zajosban megjelénzték; a szindarabok ügyesen voltak bétanftva és betanulva. Az előadást számos közönség hallgatta végig. A tiszta jövedelem, minthogy felülfizetése is voltak, meg lehetős nagy lesz. Az előadás után tánc volt.

— Ág. ev. egyházkerületi gyűlés. A »Vázvolgyi Lap« a legnagyobb megbortrátkozás hangján emlekezik meg a május 16-án Trencsénben lefolyt egyházkerületi gyűlésről, a mennyiben a vad fanatizmus és vak szenvedély hangján hangzottak el azon a kifakadások a magyar nemzeti supremacia és az állam tekintélye ellen. A lipóti, turóc, árvai, és nyitrai kiküldöttek oly merész hangon beszéltek a magyarság ellen, hogy csak egy hájszál választja el őket azon határvonalról, a hol a büntetőtörvény súlya kezdődik. A pánszlavok vetettek egymással, hogy ki tudja a legdrasztikusabb szavakkal tönkretenni a kerület felosztásának tervezetét a magyar nemzettel együtt. A hatalmi vágy és a nagyzás hóbortja annyira megszállotta őket, hogy midőn Beniczky Kálmán turócmezei alispán nyíltan szembeke vetta, hogy a felosztás azért szükséges, mert a kerület többsége ellenében helyezkedett a magyar nemzeti állam követel ményeivel és midőn őket tőtoknak nevezte: élénken hangoztatták, hogy ok »szlávok« és az ő dicsőségük sokkal nagyobb, mint az a jelentéketlen magyarság nemzeté. A pánszlavok duhajkodása, laptársunk tudósítása szerint, jóval túllépte a közönséges szentimentalizmust. Trencsén hajlékot adott a tőtoknak, de a gazdát kiverték a házból. Így fogta ezt fel Trencsén városának közgyűlése is, midőn május 17-én, Haydin Imre képviselőtűtelt tag felszólalását egész terjedelemben a magáéva tette. A felszólalás végzavai ekként hangzanak: »En azt hiszem, hogy mindnyájunk akaratát tolmácsolom, midőn kinyilvánítottam itt az egyedül illetékes helyen, hogy Trencsén sz. kir. város közönsége, a főtűdű 16-án itt tartott dunániméni ág. evang. egyházkerületi közgyűlés többségének, városunk érzelmeit mélyen sértő magyar-ellenes nyilatkozatait elítéli és mint a vendégjognak merész túlkapását hazafüti felháborodással utasítja vissza — egyben elismerést szavaz ugyananezen közgyűlés kisebbségének bölcs és higgadt hazafias viselkedéséért.« Haydin szavait általános helyesléssel és éljenzéssel fogadta a közgyűlés, (csak egy hang volt ellene), s ennek értelmében az elnököl polgármester enunciaitja; hogy a városi képviselőtűstület egyhangúlag egész terjedelmében magáéva teszi a felszólalást. — Az egyházkerületi gyűlés befejezése után, az ifjúság egy kis hazafias tüntetést is rendezett, megmutatóndó a pánszlavság fomatárodainak, hogy Trencsénben magyarföld eszméket hangoztatni, a tudatlan vásári népet valótlanossággal felbujtogatni és a város vendégzeretével rútol visszaelni, büntetlenül nem szabad. A tüntetés abból állott, hogy a temlomból kijövű Baltik superintendens és a hazafias esperességek küldöttét lelkesen megjelénzték, a pánszlav

párt vezéreit ellenben »abozg« kiltásokkal, »le a hazáruólkál«, »Muszkaországba velük« és hasonló szavakkal fogadta. Este a tüntetésnek nagyobb mérvben ismétlödtek, a mennyiben a »Bárány« szálló egyik helyiségében gyűzelmű áldomásra összevergödött hősöket, mintegy 300 főre menű tömeg zajosan szabozta. Innen az egyre nagyobbódó néptömeg hazafias dalok éneklése közben Dohnányi háza elé vonult, kit csinos macskazenével és ablak-beveréssel tiszteletet meg.

— Tanítók az ezredesek nemzeti ünnepon. Nagy-szabású nemzeti mű kezdeményezésének állott élére a Békénes megjelénű »Tanügy« című közlöny. A cél nem kevesebb, mint a magyar tanítóság impozáns és intelligens seregét írásban és képbent bemutatni a magyar társadalomnak az ezredesek nemzeti ünnepon alkalmából. Tanítók és tanítónők albuma lesz ez a hatalmas kötet, melynek kiállításai egyik kiváló fővárosi lényférszeti és chemigrafiai műintézet vállalta magára. A szerkesztésre a legelterjedtebb tanügyi lapok szerkesztőségeiből bizottság alakult, mely az ország összes tanítóságához felhívást intéz az iránt, hogy hozzá fényképek és életrajzok küldessenek be. Az album első füzetét már az őzi hónapokban megjelénnek s az ezredesek ünnepon megnyitására teljesen befejeztették. A »Tanügy« szerkesztősége most arra kéri az érdeklődöket, hogy arcképek és életrajzok beküldéséről mielőbb intézkedjenek. A jelentkezések után aztán előfizetés lesz hirdetés s az állami, községi és egyes felekezeti tanítók albumai külön csoportokban is megrendelhetőek lesznek. Örömmel üdvözöljük a vállalatot, mert a tervezetből már kitűnik, hogy itt nem személyes hiúságok kielégítéséről, hanem arról van szó »hogy a magyar tanítóság egy impozáns kötetben legyen bemutatva a magyar társadalomnak s ezáltal tekintélyét nevelje.«

— Kötő-szövegszeti szakiskola. Az első magyar szövű és kötőgyár-részvénytársaság a kötőszövegszets meghonosítása végett a kereskedelmi miniszter támogatása mellett Selmechányan kötű-szövegszeti szakiskolát létesített. Minthogy a szakiskolának célja nemcsak munkásokat tanítani, hanem egyúttal ezeket foglalkoztatni is, ennélfogva felhívjuk ezen kedvezű alkalomra a jótékonyági és egyéb társadalmi intézetek figyelmét, hogy módjában legyen a gondozásukra bizott szegény vagy arva gyermekeknek ezen kenyérkereseti pályára való kiképzését előmozdítani.

— A papírforint vége. Nagy a panasz mindenfelé, hogy az apró papírpenz kevés. Pedig ez nem valami véletlen dolog, hanem tervszerű és szándékos eljárás; a kis papírpenzeket véglegesen kivonják a forgalomból. Ez elronyolt vagy megsemmisített papírpenzek helyett nem bocsátanak ki újakat. Az ezüstforintosok igen nagy számmal kezdenek forgalomba jönni, a mi valóságban »nehéz dolog« a gyalogjáró embernek, mert a kisebb helyen elérű aranyokat sehol sem látjuk, a heyyett is az ezüstforintosok forognak.

— Hitotatás az iparos-és kereskedű tanonkoskollában. A hivatalos lap közli a vallás-és közoktatásügyi miniszternek az egyházi hatóságokhoz és a tanfelügyelőséghez intézett leiratát, a mely az iparos-és kereskedű-tanon-oskolában eddig csak fakulatív tárgy volt, ezen iskolákban kötelezővé tétessék, mert ugyanond a leirat — a hit-és erkölcstan fakulatív tanítása nem vezetett a kellű eredményre és mert az ezen iskolákat látogató serdülű ifjúságunk éppen ezen korban van szüksége arra, hogy nevelése vallásérkölcsi alapon történjék.

— Szézes italok kimérése a kaszinókban. Széles körökét fog érdekelni a pénzügyi miniszternek egyik pénzügyigazgatóságához intézett leirata, a melyben kijelenti, hogy midőn a kaszinóhelyiségekben a közönségnek itallakkal való ellátását italmérés engedélyelű bíró valamelyik helybeli bérlű vállalta el, ez a kimérű ily esetben külön kimérési engedélyt nem köteles váltani, hanem a kimérést táncmulatságok alkalmával is gyakorolhatja, az üzleti helyiségre nézve kiadott engedély alapján s csak az üzleti helyiségeken kivüli kimérést kell az adószedésre jogosítottnál előre bejelenteni. A midőn azonban a kizárólag s szeszitalmérés jog kiadva van, kimérés a kaszinóban tartott mulatságok alkalmával csak a kizárólagos szeszitalmérés jogbérlű külön engedély alapján gyakorolható.

— A népevelés fejlődése. Csaky Albin gróf kultuszminiszter, a képviselőháznak a jövőre nézve mulhatlan nagy horderejű jelentést terjesztette elő: A beküvát adatok szerint 1186 községben merült fel szüksége kisedülő intézetek felállításának és pedig: 583 községben közs. menedékház és 760 községben állami menedékház felállítása. Mindezek belekerülének összesen 4.294.597 frtba. E főösszegeből levonva az egyszersmindenkorra szolű 1.677.062 frt. marad évi állandó teherképen 2.617.535

frt. Az elemi iskolákat illetőleg 500 községben 900 tanteremmel és ugyan annyit tanteremmel ellátott újabb állami elemi iskolát kellene állítani, melyeknek évi összes költsége 617,000 frt. tenne ki, az egyszerűsített korra szükségelt kiadás pedig 135,000 frt. rúgna. A miniszter ezen intézkedést nem rohamosan, hanem 10 é. időszakra arányosan felszavta fogja felállítani és pedig már az 1895. évtől kezdődőleg.

— A belügyminiszter a fertőző betegségekről. A belügyminiszter a következő rendeletet bocsátotta ki: a fertőző betegségek terjedésének megállítására úgy tudományosan, mint gyakorlatilag megállapított kiváló eszköznek bizonyult a fertőzőt egyének, lakások, butor- és ruhaneműk stb., alapos fertőtlenítése. Hazánkban a múlt évi kolerajárvány alkalmával, jelenleg pedig a ronszóltó topklobjárny ellen a fertőtlenítésre hordozható gőzfertőtlenítő gépek használtak és alkalmazásuk üdvös eredményéről ismételtén meggyőződést szereztem. Tekintettel arra, hogy az országban a fertőző betegségek különösen a gyermekek között jésszt mérvben pusztítanak, nagy fontosságot tulajdonított annak, hogy a védekezésnek ezen egyik sikerrel járó eszköze az országban — habár áldozatok árán is — minél terjedtebb körben meghonosítsák. Ekhez képest tehát elrendelem, hogy a vármegye közönsége mielőbb minden alkalmasnak mutatózó lépést tegye meg erre nézve, miszerint vármegyéje területén a gőzfertőtlenítési eljárás minél kiterjedtebb módon bevezetessék. Megkívánom, hogy a rend. tanácsú városok és vagyonosabb községek legalább egy gőzfertőtlenítő gépet szerezzenek be. Azon községek számára pedig, melyeknek anyagi helyzete kedvezőtlen, gőzfertőtlenítő gép mindenesetre beszerzendő. Miután pedig a fertőtlenítés csupán azon esetben mutathat eredményeket, ha azt gyakorlati, megbízható egyének végzik, egyuttal gondoskodjék a vármegye közönsége arról is, hogy ily, a gépkezelésben némileg jártas megbízható egyének a szükség esetén a fertőtlenítés végzésére, a gép állandó felügyeletére és jó karban tartására mindig rendelkezésre álljanak. Hol állandó tüzoltóság van, ezeknek feladatával a fertőtlenítés végzése legalkalmasabb módon egyesíthető. Ezek után felhívom tehát a vármegye közönségét, hogy ez ügyben mielőbb intézkedjék és eljárásának eredményéről s a beszerzett gépek számának, minőségének, rendelkezésére álló fertőtlenítő egyének és azok képeztése felsorolásával ide folyó évi július hó végéig részletes jelentést tegyen.

Irodalom.

— Az Athenaeum képes Irodalomtörténetéből (szerk. Beöthy Zsolt) megjelent a 21. füzet, mely két tartalmat foglal magában: Az elsőben Simonyi Zsigmond értekezik »Révai Miklósról és a korabeli nyelvtudományról«, azokat a törekvéseket ismertetvén, melyek a múlt század végén és a jelennek elején Sajnovicstól kezdve Révai korszakalkotó munkásságáig fölmerültek; különösen becsesté teszi a dolgozatot számos, eddig ismeretlen adat felhasználása. A második cikkben Váczy János, a Kazinczy levelezésének kiadója, Kazinczy Ferencről ír. E füzetben ismerteti családját, gyermek- és ifjkorát, a közpályán szereplését, fogsgága történetét, házasságát s a nagy nyelvreformátornak a század első évtizedében megindított agitatori munkásságát. A füzetet ezuttal is számos s eddig jobbára kiadatlan képzészi: így Pápai Paris arcképe és szótárának címkéje, Görög Demeter és Révai arcképe, a híressé vált debreceni grammatika címlapja s ugyanonnt a Nunkovits-émlék, Révai szobra, s magyar nyelvtanának címlapja; továbbá Kazinczy gyermek s ifjkorai arcképe, Kufstein vára s Kazinczy rajzai a várbarbortól, nejének arcképe, széphalmi lakóháza, összes munkái I. kötetének címlapja s egy szonettjének kézirati mása. Külön mellékletek: Gvadányi Peleskei nótáriusának címlapja s négy más munkájának színes címkéje van közzéve. A valóban tartalmas s gazdagon illusztrált nagy mű füzetkint 40 kr-ért szereshető meg az Athenaeumtól vagy bármely könyvkereskedés útján.

Nyiltér.

(Az e rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerk.)

Egész selyem, mintázott Foulardokat (mintegy 450 különböző fajban), méterenként 75 krtól 3 ft 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 ft 65 krig — sima, kockás, csikos, virágos, damaszolt minőségben (mintegy 240 féle diszpozitio és 2000 különböző szín és arnyalatban) szállít postabér és vámentesen a privátmegrendelő lakására **Henneberg G.** (cs. k. udv. szállító) **selyemgyára Zürichben.** Minták póstaforulólival küldetnek. Svajcra címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

HIRDETÉSEK.

Birka-törzsnyány

gazdasági rendszer változás folytán eladó. A nyáj áll 180 drb anyajuh- és megfelelő számú bárányból, 25 drb tenyész-kosból, 320 drb ürü- és jerkeből. Ertekezhetni Pongracz György tulajdonossal Bállassagyarmaton, vagy Safarik Ignác ispannall Dacsó-Keriben, u. p. Csab (Hontmegye).

A tapasztalat azt oktatja, hogy:

Mindig a helyes forrást keresd, ha vásárolsz.

Ez méltán az én üzletemre vonatkozhat, mert csakis egy oly nagymérvű üzletnek, amilyen az enyém, lehetnek olcsó kiegészítők, mely körülmeny óriási készpénzárú-bevásárlásoknak és egyéb előnyöknek köszönhető s melyeknek vége a vevőim veszik hasznát.

Gyönyörű minták magánvevőknek ingyen és bérmentve.

Bőrtartalmu mintakönyvek, amilyenek eddig még nem léteztek, szabók részére bérmentetlenül.

Öltönyeknek való kelmék.

Peruvien és dosking a magas klerus részére, szabályszerű kelmék cs. és kir. tisztviselő-egyenruhákra, ugyanint hadastársok, tüzoltók és tornászoknak, valamint lívrék részére. Teke- és játékszatalokra való posztók, kocs-áthuzatok, loden, vízmentes loden vadászöltönyekre mosható szövetek, ut-plaidok frt. 4-14.

Valódi, tartós, tiszta gyapot-posztó-árúkat, és nem holmi olcsó rongyot, mely alig a szabó munkadíját érdemli, ajánli jutányos áron

STIKAROFSKY J.,
BRÜNNBEN (az osztrák Manchester).

Legnagyobb gyári posztó raktár 1/2 millió forint értékben.

Szétküldés csak utánvét mellett.
Német, magyar, cseh, lengyel, olasz, francia és angol levelezés.

A Richter-féle Tinct. Capsici comp.

Horgony-Pain-Expeller

elnevezés alatt igen jó hírnévnek örvend. Ezen fájdalomcsillapító bedörzsölés valamennyi községben, csúsz és tagazaglásban szenvedő egyéneknek az uton legyon ajánldog emlékeztetve hozza. Ezen tinktura már 25 év óta, mint legmegbizhatóbb háziser általánosan kedvelt és ennélfogva már további ajánlásra nem szorul.

Csekély ára, üvegenként 40 kr., 70 kr. vagy 1 frt. 20 kr. vagyonlatoknak is lehetővé teszi, ezen kitűnő házisernek beszerzését. Bevásárlás alkalmával a „Horgony” védjegyre ügyelendő, nehogy utánzatot adjanak, mert csak a város Horgonynyal oltatott üvegek valódiak. Ha a valódi Pain-Expeller helyben nem volna kapható, akkor forduljunk a gyártók gyógyszerárta-hoz: Richter gyógyszerára „az arany oroszánhoz” Prágában vagy Turók József gyógyszerészhez Budapesten.

Arankamentes

LÓHEREMAG

nagyszemű, 100 kilója 76 frt.

5, 10, 25, 50 kilós zsákokban államilag ólom-záróval.

Rébamag

ugyanilyen áron. Alvincen feladva, utánvét mellett kapható

Gróf Teleki Arvéd

drassói uradalmában, u. p. Konca.

Kérjen ön csakis

„ZACHERLINT“

mert ez a leggyorsabb és legbiztosabb hatású szer mindenféle rovar kiirtására.

Mi szólhatna ugyanis világosabban utóérhetetlen ereje és jósága mellett, mint rendkívüli elterjedése; nem létezik szer, melynek forgalmát a Zacherlin-é sokkal felül ne mulna.

Mindenkor lepecsételt üveg kéréndő, de csakis olyan, mely a Zacherlin-nel el van látva. A többi mind hasznavehetetlen utánzat.

Árak: 15, 30, 50 kr., frt 1.—, frt 2.— üvegenként; 1 zacherlin spóroló 30 kr.

Turóc-Sz. Marton	Fabry József	Liptó-Szt. Miklós	Bodický D. M.	Rozsahegy	Markovický P.
	Graber M. és fia		Trnovský Józ.	Ruttká	Gál Emil
	Soltész L.		Palka Péter		Sulc Adolf
	Svare Kálmán		Sawernoch G.		